

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง“ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธวิธีของทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า”ผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนของการดำเนินการศึกษาวิจัย (Research Process) ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบผสมวิธี(Mixed Method Research)มีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักแล้วเสริมข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งมีกิจกรรมการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑. การวิจัยเชิงคุณภาพ

๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและระบบงานวิจัย

๑.๒ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบการวิจัย คุณลักษณะข้อมูลการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือเป็นการวิจัยโดยใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวม ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants)

เป็นบุคลากรระดับบริหารศูนย์การทหารม้าและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้คำตอบการสัมภาษณ์ด้านการบริหารและพัฒนาศูนย์การทหารม้า ได้ โดยมีคุณสมบัติพื้นฐาน

๑. เป็นผู้บริหารระดับสูง/ผู้บริหาร/ ฝ่ายอำนวยการ/หัวหน้าหน่วย/ นักวิชาการ/ พระสงฆ์

๒. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์บริหารหรืองานวิชาการไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๓. เป็นผู้ที่มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาศูนย์การทหารม้า

๔. เป็นผู้มีความเข้าใจในหลักพุทธวิธีที่นำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกผู้บริหารและผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลักเพื่อการวิจัย จำนวน ๒๒ รูป /คน

ดังนี้

๑. ผู้บริหารระดับสูง/ผู้บังคับกองพัน ฝ่ายส่งกำลังบำรุง/ ผู้บังคับกองร้อย /ผู้บังคับหมวด
ยุทธกรรม/และเจ้าหน้าที่ เพื่อการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจำนวน ๑๕ คนดังนี้

๑) พ.ต. สาโรจน์ ชัยสนาม	ผู้บังคับกองร้อยบริการ ศูนย์การทหารม้า
๒) พ.ต. ดุสิต เปรมอาษา	ผู้บังคับกองร้อยบริการ ศูนย์การทหารม้า
๓) พ.ต. ณรงค์กรณ์สีมคุณ	อนุศาสนาจารย์ ศูนย์การทหารม้า
๔) พ.ต. สุบิน แจ่มประไพ	ผู้บังคับกองร้อยบริการ โรงเรียนทหารม้า
๕) พ.ต. พนม วงษ์ดี	ประจำแผนกกองเครื่องช่วยฝึก ศูนย์การทหารม้า
๖) พ.ต. ชำนาญ ดิษฐาน	ผู้บังคับกองร้อยบริการ ศูนย์การทหารม้า
๗) พ.ท. พัฒพงศ์ ชุมทอง	ผู้บังคับกองพันนักเรียนนายสิบ โรงเรียนทหารม้า
๘) พ.ท. อีรศักดิ์ แสนทวี	ผู้บังคับกองพันบริการศูนย์การทหารม้า
๙) พ.ท.ดิเรกมีภิปราย	หัวหน้าแผนกปกครองกองกำลังพล ศูนย์การทหารม้า
๑๐) พ.ท. จรรย์ สุวรรณวงศ์	ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ ๒๒
๑๑) พ.ท. รุ่งโรจน์ มีเนียม	หัวหน้าแผนกสวัสดิการกองบริการศูนย์การทหารม้า
๑๒) พ.ท.วัลลภ เจริญรัตน์	หัวหน้าส่งกำลังโรงเรียนทหารม้าศูนย์การทหารม้า
๑๓) พ.ท. เตชา สมภาค	อาจารย์แผนกวิทยุทวิวิธีโรงเรียนทหารม้าศูนย์การทหารม้า
๑๔) พ.อ. อนุรักษ์พล ดิษฐาน	นายทหารปฏิบัติการ ประจำจังหวัดทหารบกสระบุรี
๑๕) พ.อ.บรรจง นาดี	หัวหน้ากองส่งกำลังบำรุง ศูนย์การทหารม้า

๒. นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์จำนวน ๔ รูป/คน

๑) พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์กิตติปัญญา, ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
๒) รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัชัย ท้าวมิตร	รองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุสิก	ประธานสาขาวิชา รัฐศาสตร
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์	ประธานสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี

๓. พระสงฆ์ จำนวน ๓ รูป

๑) พระวิสุทธิโสภณ ประโยชน์(ป.ธ.๗)	เจ้าคณะอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี
๒) พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม	หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดจุฬารามาราม
พระอารามหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓) พระเจริญ จิตปัญญา (บุญทศ) ดร.	อาจารย์โรงเรียนมหาวิชารามการณ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของเนื้อหาการวิจัยและวิเคราะห์สาระสำคัญแล้วได้ร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาของข้อคำถาม
- ๒) โครงสร้างของประเด็นเนื้อหาคำถามที่ครอบคลุมสาระสำคัญ เชิงการการบริหารพัฒนาและประเด็นหลักธรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาทหารกองประจำการ
- ๓) กรอบประเด็นและข้อคำถามครอบคลุมเนื้อหาสำคัญที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Non-Structured Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

๑) **ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) **ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์** ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

ประเด็นการสนทนากลุ่ม ในการสร้างประเด็นการสนทนากลุ่ม เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดเชิงชักถามเหตุผลและค้นหาคำตอบ ประเด็นในการตั้งคำถามได้มาจากวัตถุประสงค์ ของการวิจัยแล้วกำหนดประเด็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารประจำการตามแนวพุทธวิธี กองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี โดยมีผู้สนทนา ดังนี้

๑. พระมหาโชควรรณอากาศโร	ผอ.สำนักงาน มจร. วิทยาเขตวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระปลัดไสว วราสโก	เจ้าอาวาสวัดสูง อำเภอสว่าง จังหวัดสระบุรี
๓. พระมานิต ญาณิสโร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ้านโคก อำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี
๔. ร.อ.ชัยยุทธ โอมแก้ว	ผบ.มว. สุทกรรม
๕. ร.อ. วิจิต เจริญรัตน์	นายทหารส่งกำลังบำรุง
๖. ร.อ. บุญยัง ทรงเจริญ	นายทหารธุรการและกำลังพล กองพันบริการ กองบริการศูนย์การทหารม้า
๗. นายบุญเลิศ นครกันต์	ปลัดอำเภอ บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
๘. นางสมบุญ ปานดา	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผน เทศบาลเมืองสระบุรี
๙. นางวันดี ท่าเกษม	นักบริหารงานทั่วไปเทศบาลเมืองสระบุรี

การสนทนากลุ่มประเด็นที่เกี่ยวกับ สภาพการบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกอง
ประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี ในขอบเขตดังนี้

๑. ด้านอาหาร และโภชนาการ
๒. ด้านเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน และของใช้ประจำตัว
๓. ด้านที่พักอาศัย
๔. ด้านสุขภาพร่างกาย
๕. ด้านสวัสดิการอื่นๆ
๖. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

๒. การวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
การวิจัยดังนี้

๑. ร่างเครื่องมือวิจัยเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลที่เป็นความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างใน
รูปแบบของ แบบสอบถามการวิจัย เพื่อการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็น ข้อมูลเกี่ยวกับ
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการ

๒. การวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร ทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัด
สระบุรี จำนวน ๒,๒๐๐ คน^๑

๒. กลุ่มตัวอย่างทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัด
สระบุรีเพื่อตอบแบบสอบถามกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro
Yamane)จะได้ขนาด กลุ่มตัวอย่าง ๓๓๘ คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์
การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรีกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro
Yamane)^๒ กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

^๑กระทรวงกลาโหม, “ประกาศกระทรวงกลาโหมเรื่องการคัดเลือกการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับ
ราชการเข้ากองประจำการและการแบ่งมอบทหารกองประจำการปี ๒๕๕๔” (กรุงเทพมหานคร: กองทัพบก,
๒๕๕๔) (อัดสำเนา).

^๒ อภินันท์ จันตะนี และคณะ, การวิจัยทางธุรกิจ, กรุงเทพมหานคร : พิทักษ์อักษร, ๒๕๕๕, หน้า ๘๒.

โดย n = จำนวนขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษา

e = ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยในการศึกษานี้กำหนดให้ = ๐.๐๕)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{2,200}{1 + 2,200(.05)^2}$$

$$= 338 \text{ คน}$$

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน(Multiple Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

๑. ทำการหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มในแต่ละหน่วยงาน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน(Proportional Stratified Random Sampling) ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

๒. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามหน่วยงาน แล้วคิดสัดส่วนต่อจำนวนทหารกองประจำการของแต่ละหน่วยงาน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไร แล้วก็ทำการจับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากรายชื่อทั้งหมดของทหารกองประจำการในแต่ละหน่วยงานตามสัดส่วนที่คำนวณได้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยทหารที่ขึ้นตรงกับกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑. กองเครื่องช่วยฝึก ศูนย์การทหารม้า	๑๐๐	๑๕
๒. กองพันบริการ ศูนย์การทหารม้า	๙๕๙	๑๔๗
๓. กองร้อยบริการ กรมนักเรียน โรงเรียนทหารม้า	๙๓๙	๑๔๔
๔. กองพันทหารม้าที่ ๒๒	๑๒๓	๑๙
๕. กองพันนักเรียนนายสิบ โรงเรียนทหารม้า	๘๕	๑๓
รวม	๒,๒๐๐	๓๓๘

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัยซึ่งเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แนวสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์

ลักษณะของเครื่องมือ

แบบฟอร์มการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) เรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการตามแนวพุทธวิธี” สำหรับใช้สัมภาษณ์ ทหารชั้นสัญญาบัตรนักวิชาการ พระสงฆ์แนวสัมภาษณ์แบบเชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลโดยใช้คำถามที่จัดเตรียมไว้แล้วในแบบสัมภาษณ์ เพื่อขอทราบนโยบาย แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี ในขอบเขต ๔ ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านจิตวิญญาณด้านปัญญาวินัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๑) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แก้ไขความถูกต้องและตรงตามเนื้อหา (content validity) แล้วนำแบบสัมภาษณ์นั้นมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

๒) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ไปพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์ พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำสัมภาษณ์ รูปแบบของคำสัมภาษณ์ ตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

๓) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วิจัย

๒. เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑) ผู้วิจัยศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒) นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

- ๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- ๗) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือเพื่อให้มีความสมบูรณ์
- ๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย

แบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

๑) ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการ ตามแนวพุทธวิธีทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑. ด้านกายภาวนา ๒. ด้านศีลภาวนา ๓. ด้านจิตภาวนา ๔. ด้านปัญญาภาวนา กองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี ซึ่งจำแนกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไป ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ก่อนเข้ามาเป็นทหารประจำการ โดยข้อคำถามเป็นลักษณะปลายปิด

ตอนที่ ๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การประเมินระดับคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการ กองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี ซึ่งจำแนกเป็น ๖ ด้านคือ ด้านอาหาร และโภชนาการ ด้านเครื่องแต่งกายเครื่องนอนและของใช้ส่วนตัว ด้านที่พักอาศัย ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสวัสดิการอื่นๆ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ตอนที่ ๓ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการตามแนวพุทธวิธี จำแนกออกเป็น ๔ ด้าน ด้านกายภาวนา ด้านศีลภาวนา ด้านจิตภาวนา ด้านปัญญาภาวนา

ในส่วนของการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี เป็นรายชื่อ รวมคะแนนในข้อนั้นแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล(John W.Best)^๓ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิต สูงมาก
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิต สูง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิต ปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิต ต่ำ
- คะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง ระดับคุณภาพชีวิต ต่ำมาก

^๓อ้างใน สุมาลี ศรีพุทธรินทร์, ความคิดเห็นของครูผู้สอน ผู้บริหารและกรรมการโรงเรียนต่อการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพตามความต้องการของชุมชนตามแผนปฏิบัติการการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร ปีการศึกษา ๒๕๓๙, ภาคนิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐).

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้

๑) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แก้ไขความถูกต้องและตรงตามเนื้อหา (Content validity) แล้วนำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

๒) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ ไปพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์พิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ๐.๘-๑.๐ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

๑. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย)

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ ประธานสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

๓. รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ หามนตรี ประธานสาขาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

๔. อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำหลักสูตรภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) แล้วเลือกข้อที่ได้ค่า IOC ≥ 0.5 ขึ้นไปเพื่อตัดคำถามที่ได้ค่า IOC น้อยกว่า ๐.๕ ออกแล้วนำมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค โดยจะต้องได้ค่า ไม่น้อยกว่า ๐.๘๐

๔) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ในแผนกวิชาอาวุธโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ $= 0.970$

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมโดยใช้ผสมผสานวิธีการต่างๆ หลายวิธี ทั้งวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเป็นทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรีจำนวน ๓๓๘ คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เป็นผู้สัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารระดับสูง/ผู้บริหาร ฝ่ายอำนวยการ/ หัวหน้าหน่วย /ฝ่าย/แผนกและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ที่รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทหารกอง

๑.เชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

๑) ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่างๆจากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับ มหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑.๑) จัดเตรียมเครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In – depth Interview Guide) กับผู้บริหารนักวิชาการและพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๒๒ รูป/คน

๑.๒) ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

๑.๓) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลเบื้องต้น บันทึกข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่านเพื่อเป็นหลักฐานประกอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแยกประเภทที่มาของข้อมูล โดยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านละประมาณ ๑ - ๒ ชั่วโมง ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นัดหมาย วัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมติดต่อขอหนังสือเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์จากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ผู้วิจัยศึกษาประเด็นคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญใน ๔ ประเด็น คือ ด้านกายภาพนา ด้านจิตวิญญาณ ด้านจิตภาวนา ด้านปัญญาภาวนา เตรียมใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

๒) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสนทนาร่วมกันกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพการสัมภาษณ์เพื่อเป็นเอกสารประกอบการอ้างอิงในการสัมภาษณ์ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียง บุคคลผู้มีความรู้และเหมาะสมที่จะให้ข้อมูลสำคัญประกอบงานวิจัยเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น

๑.๔) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน ๙ คนเพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธวิธี ของทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า

๒. เชิงปริมาณ

วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- (๑) จัดเตรียมแบบสอบถาม (Questionnaire)
- (๒) ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)
- (๓) ลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยตนเอง
- (๔) เก็บแบบสอบถามพร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ที่ผ่านการบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลย่อย ๆ ในแต่ละประเด็นที่สำคัญ และเขียนบันทึกรายละเอียดเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ โดย

- ๑) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบจากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อมๆกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆเหล่านั้นเพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นามาวិเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

- ๓) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธวิธี ของทหารกองประจำการกองบัญชาการศูนย์การทหารม้า

๔) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญทั้งผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการจำนวน๙คนเพื่อแสวงหาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพุทธวิธี ของทหารกองประจำการ กองบัญชาการศูนย์การทหารม้า

๒. เชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและระดับคุณภาพชีวิตของทหารกองประจำการ กองบัญชาการศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร จังหวัดสระบุรี โดยการลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้สถิติพรรณนาประกอบด้วย ร้อยละ ความถี่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)